quòd de ſtylo curiarum Franciæ nunquam liberatur per iudices ſine remiſſione a Principe prius obtenta, quod eſſet ſer-
79 uandum vbiq; per omnes iudices, & † nedum aggreſſorem licitum eſt occidere, non ſolùm quando imminet periculum vitæ, ſed ét quando imminet periculũ alicuius iniuriæ perſonalis, Marſil. conſil.81.
80 nu.16.& † quo probetur homicidium, ad ſui defenſionem factum fuiſſe latiſſimè per Maſcard.de prob.conclu.1126.
81 Item † adde, quod homicidium factum ad ſui defenſionem non eſt punibile, etiam ſtante ſtatuto indifferenter diſponente, homicidium pœna mortis puniri, ſecundum Bal. in conſ. 19.nu. 8.inter conſil.crim.tom.
82 1.nec † etiam Præsbyter celebrans miſſam, ſi inſultatus commiteret homicidium, efficeretur irregularis, quin poſſet poſt illud miſſam inceptam perficere, Marſ.in l.1.nu. 28. & ſeq.ff ad l. Corneliam de ſicar.et in conſ.4.numer.4. & 5. &
83 conſ. 82.nu.2.& † in hac materia quando licita ſit defenſio, vide Duen. in reg.191 & 192 vbi ponit multas ampliat. & lim.
84 Item † adde, quod ille, qui primò prouocaſſet ad verba iniurioſa, licèt poſtea rixando poneretur in diſcrimine vitæ, ſi interficeret, non gauderet priuilegio neceſſariæ defenſionis, quia ipſe cauſa fuit mali, & poſuit ſemetipſum in neceſſitate, & per preſumptionem iuris non videtur interficere ad ſui neceſſariam defenſionem l. quoniam multa facinora, C.ad l.Iul.de vi & bal.in cõſ.143. nu.1. vol.1. & Bolonet. in l. vt vim. numer. 94. & 95. circa finem.ff. de iuſt.& iu.

Item adde, quod aggreſſus poteſt etiam impune occidere furioſum, ſiue dormientem aggreſſorem, Bal in repe.l.1.nu. 50.C.vnde vi,& Gomeſ.de delictis.c.3.nu.20.ſed ego credo hoc verum non eſſe ita ſimpliciter, nam ſi potuiſſet aufugere & non aufugiſſet, quod extraordinarie veuiret puniẽdus, quia tunc aufugiendo non incurritur aliquod periculum honoris, quinimò non aufugendo. *Baiard.*

x *Defenſionem.*] Quę debet incontinenti fieri, non ex interuallo, & quando dicatur incontinenti fieri per Carrer. in pract.cri.§.Homicidiũ 6.cum ſex limita.à nu.106.vſq; ad nu. 112.& n.124. Et an cõfeſſus in iudicio ſimpliciter homicidiũ poſſit ex interuallo ſuã interpretari confeſionem, quod fecit ad ſui defenſionẽ, vide per pract. Carrer. §. Homicidiũ 6.nu. 165.omnino Boſſ.tit.de cõfeſ.nu.31.cũ ſeq.& tit. de falſis, n. 66.Item defenſio incontinenti nõ ex interuallo fieri debet, & defenſionis modus, in quib.conſiſtat. Item defenſionis cauſa quando videatur feciſſe percuſſus, qui per horã ſtetit in terrã, & poſtea ipſe repercuſſit. Vide de iſtis omnib.per Boer.Deciſ. 168.Et adde vnũ notabile verbum, quod iudex poteſt cogere reum, vt ſpecificet defenſionis modũ, vide per Ang.de Aret. in §.his igitur, Inſti de iu.& iur poſt.nu 6. *Giach.*

y *Ad ſui defenſionem.*] Adde, & vide, qua pœna plectatur is, qui ad ſui defenſionem occidiſſe fatetur, per Iac.Menoch. de arbit.iudic. libr. 2. caſ. 279. numer. fin. Et homicidium
85 quando † dicatur factum ad defenſionem, vide per Dec.plenè eius conſ.459. col.1.per Crauet.eius conſ.151. columm.5. ver.alibi ſcribit Ang.Aret.vbi homicidium in dubio præſumitur factum ad defenſionem, vt delictum excludatur, & allegat Dec.plurib.in locis, ac Nic Boer. demum de illis miratur: quòd ita loqui auſi fuerint, cum in dubio præſumatur contra occidentem; quod dolo fecerit, per text.in cap.1. de præſu.& in l. 1. C. de ſicar. Et concurrentibus duab. præſumptionibus aduerte, quod tunc vna præſumptio tollit alterã & debilior cedit fortiori. l. pęn. de reſtit. in integ. Item plures præſumptiones vincunt vnam, per Crau.coſ.145.nu.11. & in conſ.149.nu.27.Item quib. coniecturis præſumatur homicidiũ ad neceſſariam defenſionem perpetratum, vide per Cæpol.conſ.cri.29.n.15. 16.Laur.de Palazolis inter conſ.cri.Cæpol.conſ. 43. Fel. in c. dilecti filij, col pęn. in prin. de excep. Alex. eius conſ. 14. col. fi. vol.3.& per Boſſ.ti de homicid. poſt.nu 89. vbi inquit, quod res eo redigitur: quod ſi iudici ex illorum diſpari conditione videtur quòd ſit alienũ a ſana mente putare, quod occidẽs prius inſultauerit, tunc præſumendũ eſt, quicquid factum fuerit proueniſſe ad neceſſariã defenſionẽ, alias ſecus. Ad idem vide per Gram plenè eius cõſ.56. per totum, vbi egregiè materiam reaſſumit. Et ſimiliter ſi inſultatus, qui proclamando (non detis mihi impedimentum) ſui aggreſſorem occidit, vel vulnerauit, quod ad ſui defenſionem feciſſe præſumatur, vide per Alex. de Neuo. conſ.77. nu.1 in 1.vol.inter conſ.cri.diuer.Ziletti. *Giach.*

y* *Cępolla conſ. crim. 42.*] Quem vide, quia ibi habes, quibus caſibus liceat aggreſſorem interficere. *Giach.*

z *In foro coſcientiæ.*] Farin.d p.p.nu.20. *Roſ.*

86 a *Hec autem concluſio.*] Adde † quod Bologne.in d.l.vt uim nu.66. cum ſeq.conatur uelle reſtringere hanc communẽ opinionem, vt ſolum procedat, quando quis pro defenſione bonorum ſuorũ poneretur in diſcrimine uitæ, & ſic, quod vtrunq; concurreret, uidelicet defenſio perſonæ, & rerũ; quæ reſtrictio mihi non placet, per ea, quæ adducit Claud in d.l.ut uim, nu.76 ubi tenet communem opin. quòd pro ſola defenſione
87 rerum licitum homicididium, quòd † etiam procedit in foro conſcientiæ, Rim.iun.in d.l.ut uim, nu.359 cum ſeq.& Achil.
88 Pedroche in conſ.36.nu.340.& † intellige, quando talis defẽſio ſit incontinenti, & etiam ex interuallo, ubi iudicis copia nõ offertur, Alcia.in conſ.132. col.2. tom. 2. lib. 5. & Moron. in tract.de fide, pace, & treg.q.162.nu.1.
89 Item † adde, quod etiam clericis pro defenſione rerum ſuarum uim ui repellere licet, Innoc. in c. niſi cum pridem. 15. col. de renun.& Fely.in conſ.50.num.11 ſed Foller. in pract. crim. canon. c. 14. in uer.& reis admiſſis, nu. 7. dicit, nullo modo licere clericis occidere rapientes, aut furantes; bene tamen præter occiſionem, & percuſionem licet defendere res proprias, cum ſit permiſſa modica percuſio pro defenſione rerum, ut per Abb.in c.ſignificaſti, de homi. *Baiard.*

b *Rerum ſuarum.*] Et iſta eſt concluſio magis communis etiam in iure diuino, ut per Alex.in conſ.138.num.11.libr.6.
qui

quidem, ſi probet, quòd homicidium ipſum commiſit ad ſui neceſſariam x *defenſionem. eſt enim indubitata iuris concluſio, quòd homicidium factũ* y *ad ſui defenſionem non eſt punibile, cum licitum ſit vnicuiq. vim vi repellere, quod quidem eſt vulgatiſſimum, & commune, vt dicit Catald.conſ. 53. in primis verbis, inter conſilia criminalia diuerſorũ lib.1. & eſt text. in l. vt vim. ff. de iuſti. & iure, vbi eſt locus ordinarius huius materiæ. Et hanc ſententiam dicit eſſe frequentiori Doctorum calculo receptam Plaza.lib.1. delictorum, cap. 28. numer. 3. in fine. Et ita omnium gentium more, & conſuetudine receptum eſſe ait* y* *Cæpolla conſi. crim. 42. verſic. & profecto, quæ quidem procedit etiã* z *in foro cõſcientiæ. Et eſt cõmunis opin. vt dicit Nicel. in concl. Gl.c.56.Et ait Didac.in repet. d.Clem.ſi furioſus, fol.323.poſt nu.1.quod hæc eſt apud Theologos receptiſſima ſentẽtia.*

25 a *Hæc autẽ concluſio, quod pro ſui defenſione liceat alium interficere, locum habet non ſolum pro defenſione vitæ, & corporis ſui, ſed etiam pro defenſione* b *rerum ſuarum, & hæc eſt communis opi.Legiſtarum, vt dicit Pract. Carrer. fol. 371.num.29.& ſeq. hanc etiam opi. dicit eſſe communẽ Claud.in d.l. vt vim, num.43. et ſeq. Dec.in d.l.vt vim, n.31 Iaſ.in d.l.vt vim, numer.23.& ſeq.quem refert Diaz.reg.507 Didac.in loco præal.fol. 325. nu.6. Plaza in d. c.28.nu.52. Plot.in repet. l.ſi quando, nu. 109. Menchiaca controuerſ. Illuſtr.cap.18.num.5.nam (vt vulgo dici ſolet) bona, & res vitæ æquiparantur, vt dicit gl.in l.aduocati C.de aduo. diuerſ.iud.prout illam refert, & dicit eſſe communi conſenſu approbatam Plaz.in loco prealega. verſic.adnotanda vtique. Dicit tamen Fel.in cap. 2.poſt nu.4.de homic.quòd oẽs cõcludunt, quòd de iure canonico nõ licet furem interficere pro reb. tantum ſeruandis. Sed vide, quæ dixi infr.verſ.Vltima eſt.*

qui facit regulam etiam in debit ore, ſed fallit, niſi res eſſet valoris modici, & vilis, inſpecta qualitate perſonarũ, per Alex. ibidem. Item intelligitur ſecundum additio. ibid. niſi quando ſubeſſet etiam probabile periculum perſonæ, & ſic niſi ab inſtanti periculo vitæ; alias extẽſiones, ac limitationes, uide per Carrer.Pract. crim.pag. 372.& 429.cum ſequet. *Giach.*

Rerum ſuarum.] Vulpell.conſ.79.n.2.& 119. Et quid pro bonorum defenſione, vide Farin.uol. 5.eius prax.q.125.par.4. num.168.& 170.& etiã homines coadunare; Farinac.q.113.4.inſpect n. 149.& duobus ſeq. & d. p.4.n.177.234. *Roſ.*

c *Proprij honoris.*] vide Farin.q.121.par.2. nu.116.uol.5.d.p.1.nu. 41.& 42. *Roſ.*

Item locũ habet non ſolum.] Adde, † quod etiam licet defendere ſocium itineris, & amicum vt per Dec.conſ.469.nu. 3.& 4.Gram. conſ.56.n. 25. & Bertaz. conſ.473. num.2.uol.2.& de extraneo occidente aggreſſorem pro defenſione alterius extranei, latè habetur per Gomeſ. in c.3. n. 21. ubi tenet, quod non poteſt puniri, niſi pœna extraordinaria, etiam quod aggreſſus non clamaſſet, & auxilium non petijſſet, atteſtando ſe defendiſſe à pœna mortis quemdam mediatorẽ qui cum baculo aggreſſorem occiderat, & de hoc uide etiam Boer. in dec. 83.quando mediator interfecit rixãtem, uel interfectus fuit, & Menochius de arbitr. caſ. 324. nu.9.ubi concludit, quod talis homicida ſit puniẽdus pœna arbitraria, dũmodò non adſit dolus. *Baiard.*

e *Sanguine coniuncti.*) Vt puta patris. Alban.cõſil.94. *Roſ.*

f *Doctores.*) Farin.q. 51.n.38.uol.2.& q.125. p.5.nu.281.290. *Roſ.*

g *Immo etiam.*) Aut etiam extrane. Vide Fari.d.vol.5.& q.125.p.5. nu.267.& uol.2.q.51.n. 58.281.& rerum etiam extranei p.4.n.188. modo incontinenti fiat, num.211.& 218 & in ſocio, & amico, dicta part.5.num.290.& 294.& pro uicino, & domino, ibi nu. ſeqq. *Roſ.*

h *Pro ſalutis propriæ defenſione.*) Quid de illo, qui interfecit aliquem turbantem in ſua licita vindicta, an puniri debeat pęna l.Corneliæ de ſicarijs. Vide per Cæpol.crimin.conſ.75. viſis ſtatutis. *Giach.*

i *Interficere.*] Hic adde, quod in cauſa defenſionis non habetur ratio, an quis potuerit aufugere ſaltem, quando aggreſſus eſt nobilis, atque bonæ conditionis ſecundum * magis communem opinionem, de quo uide per Alex.conſ.119. col. fin. idem tenet in aggreſſo minus potenti. *Giach.*

k *Sit clericus.*] Et quid ſi is, qui uult offendere ſit clericus, uid.Far. p.q.125.& p.p. num 31. 32.& 33. *Rac.*

l *Defenſione.*) Aduerte, quod ſi percuſſus ab aliquo percuſſorem fugientem percuteret, qđ non dicitur percuſſiſſe ad defenſionem, ſed ad uindictam, ut per Natt. plenè in conſi.412.num. 21. Item ſcias, quod defenſio debet eſſe proportionata, puta pugnũ pro pugno, baculum pro baculo, non enſem pro fuſte, niſi tanta ſit elegantia offenſi, quod plus põderet in ipſum fuſtis, quã in aduerſarium enſis.ita Bald.in l.1.col.30.C.de confeſſ. & per Crauett. conſil.119.nu.7.Et licet non liceat, ut iam dictũ eſt, fugientem, qui percuſſit, occidere, quia eſſet ad uindictã: ſi tamen percuſſus illum fugientem interficeret, non deberet condemnari de homicidio, ut latè habetur per Carer.in pract.§.homicid.6. poſt n 10. 170. & fuſius numero 151. 153.ob iuſtum enim dolorem pęna minuitur, ut per Deci.in allegata l. ut uim, nume. 11. cum illic allegatis, & Cagnol. in regul. quicquid calore, numero 8. & uide ſupra. Et adde, quod ad proban-
91 dam † defenſionem ſufficit ſemiplena probatio. Item dubia probatio ſufficit in criminalibus. De iſtis uide per Craue. ſuo conſilio 2. poſt num. 16. Et probatur deſẽſio per teſtes ſimpliciter deponentes homicidium fuiſſe factũ ad defenſionẽ: tametſi aliam rationem non adducant, ut tradit Dec. conſ. 459. num.6. 469 nu.5.& 10 Et habetur etiam per Boſſ. titul. de defenſ. reorum numero 30.

Item defenſionis cauſa homicidium in dubio præſumẽdum eſt, per Dec.conſil 449.num.4.499.num.11.& 678.nu.7. Vide tamen de hoc Crau.conſ.151.poſt nu.18. ubi contra Dec. & Boer.inuehit. *Giach.*

m *Papa, vel Imperator.*) Vide Farinac. 5.uolum.quæſtione 34. *Roſ.*

n *Qui percuſſerat.*) Qui prætorem ſe defendendo per
cuſſit

26 *Idemque & multo magis dicendum eſt, quòd liceat alicui alterum interficere pro defenſione* c *proprij honoris, nam periculum famæ æquiparatur periculo vitæ. l. iuſta ff. de manu. vind. Et eſt commune dictum, teſte Bolen. in rep.l. capitalium. §.famoſos, poſt num. 161. ff. de pœn. Et ideo ſi innineat periculum alicuius iniuriæ perſonalis, poterit quis licite aggreſſorem interficere. ita dicit Bar. in l. 1. num.8. C. vnde vi. Et dicit Ang. in l. is qui aggreſſorem, num. 2.in fi. C. de ſicar. quod practicauit in ciuitate Venetiarum, & defendit quendam accuſatum de homicidio. Et illum refert Marſ. conſil. 81. num. 16. Vide quæ dixi infra verſ. Atque adeo.*

27 d *Item locum habet, non ſolum pro defenſione proprij corporis, ſed etiam pro defenſione eorum, qui ſunt* e *ſanguine coniuncti, & ita tenent communiter Doct.* f *vt dicit Gramma. conſil. 68. num 4. Hanc etiam dicit eße communem opin. Pet. Calefat. inter conſi. criminalia diuerſ. conſ. 89. num. 10. lib.2. Et in facti contingentia quidam Ant. Perſicus, qui, vt auxiliaretur fratri ſuo, interfecerat alium cum eo rixantem, fuit abſolutus 24. Noueb. 1548.*

28 *P. N.* g *Imò etiam pro defenſione alterius extranei, ſecundum Bar. in d. l. vt vim, & in l. ſi quis in ſeruitute, num. 3. ff. de fur. Et eſt communis opin. vt dicit Dec. in ea l. vt vim, poſt nu. 32. ver. ſubijcis, Bart. & dicit Alcia. conſi. 475. quòd hęc concluſio eſt ab omnibus Doctoribus approbata.*

29 *Præterea etiam generaliter, & indiſtincte intelligenda eſt hæc concluſio, ita vt* h *pro ſalutis propriæ defenſione licitum mihi ſit alium* i *interficere, etiamſi ille, qui me vult offendere,* k *ſit clericus: nam & ipſe poteſt a me impune occidi pro mea* l *defenſione: imò non ſolum pro mea, ſed etiam propinquorum meorum, imò etiam extraneorum, & ita tenent Cano. indiſtincte, ut dicit Claud.in lect. d. l. vt uim, n. 85. Hanc etiã dicit eſſe communem op. Abb. in c.ſi verò, il. 1. num. 11. de pęn. quem refert Did. lib. 1. reſol.c.10. poſt n.8. ver. quartum ſi eiuſdem. Quinimò etiam ſi ſit* m *Papa, vel Imperator, adhuc poterit licite occidi. Et dicit Plaza in d.c. 28. poſt n. 7. verſi. 3. illud, quod hoc eſt conſtitutiſſimum inter vtriuſq. claſſis litteratos. Quod tamen puto intelligendum eße cum grano ſalis. ſ. ſi Papa, vel Imperator contra omne ius volebat cũ offendere, neq. iſte poterat ſe vllo modo ſaluare ab imminente morte, neq. ẽt fugiendo. Et adhuc ſi caſus contingeret in practica, neſcio an poßet obtineri hæc opin. In inferioribus autem cuiuſcunque dignitatis exiſtant, credo quod poſſet ſuſtineri. Et reperio, quod in facti contingentia Rim. conſ. 44. cõſuluit pro quodam* n *qui percuſſerat Pretorem, à quo prius fuerat ipſe percuſſus. Et not. in hoc propoſito, quod ille, qui percutit clericum ſe defendendo, non incidit in excommunicationem, etiamſi in defendẽdo modum excedat, dummodo id ex propoſito non faciat, Ita dicit Glo. in c. ſignificaſti, il ſecondo, in verb. Tutulæ, de homic. quam dicit eſſe communiter approbatam Socin. inter conſi. Curt. Ien. conſi. 20. poſt num. 41. verſic. Confirmantur prædicta.*

cuſſit, vel clericum. vide Farin. q. 105. inſpect. 4. nu. 195. & q. 125. p. 5. num. 276. *Roſ.*

o *Adde quod non ſolum.*] Si aliũ occiditur, q̃ñ ab inſultãte non poteſt quis ſe defendere, vide Farin. ſup. n. 148. *Roſ.*

92 *Adde quod non ſolum licet inſultato.*] Adde † quòd non punitur pœna homicidij, ſed punitur arbitrio Iudicis, Menoch. de arbitr. iudic. caſ. 324. nu. 9. Boer. deci. 83. vbi mediator cũ accepiſſet, vel teneret arma vnius ex rixantibus, qui ſe defendere non poterat, ab eo fuit interfe-
93 ctus; & ſi † interficiens alium, ſiue mediatorem, ſe defendendo, homicidium negaret, non eſſet torquendus, quia homicidium eſſet impunibile, vt per Alban. in conſ. 56. nu. 35. & in d. conſ. habe-
94 tur de quodam † homicidio in rixa commiſſo ab vno ex rixantibus, credẽte occidere inſultatem, quem ſequitur Bertaz. conſ. 223. num. 12. ambo concludentes non teneri
95 de homicidio, & † in d. deciſ. Boer. habetur etiã quando teneãtur mediatores, qui vnum ex rixãtibus offendunt. *Baiar.*

p *Se aliter defendere non poterat.*) Adde quando inſultatus dicatur in diſcrimine vitæ conſtitutus, per Petr. Barb. inter conſ. crim. diuerſ. Ziletti in conſ. 97. in 1. vol. Itẽ adde, quod quãdo defen-
96 ſionis † modus exceditur, tunc punitur ſolum quis de exceſſu communi. vide per Alex. eius cõſil. 110. ſub nu. 12. libr. 7. Adde etiam per Dec. in conſ. 482. nu. 15. Sed aduerte, quia non tenetur de exceſſu, quãdo aliter euadere nõ poterat, per Marſ. conſ. 4. nu. 28. itẽ, quando exceſſus fuit factus inopinatè, per eundem ibi. num. 22. Quomodo autẽ probari poſſit, quòd fecerit ad ſui defenſionẽ, vide per Ang.

30 o *Adde, quod non ſolum licet inſultato occidere ipſum inſultantem, ſed etiam licet occidere alium non offendentem, ſi ab illo inſultante ſe aliter defendere non poterat, niſi iſtum interficeret: ita dicit gl. in l. ſi familia, in verbo Poterat, ff. ſi fami. fur. feciſſe dicatur. Et eſt communis op. vt ait Deci. in d. l. vt vim, poſt num. 9. ver. & quod di-*
31 *ctum.* q *Sed pone, Ego fui aggreßus à Titio: & Caius ſe interpoſuit, vt rixam diuideret: & ego ne interficerer, oppoſui Titio me inſultanti ictũ Caium mediatorem, qui ab eo fuit occiſus: nunquid ego teneor de homicidio? Reſpon. Hæc quæſtio fuit diſputata per Ange. Aret. in ſua q. incip. Atholus; & concludit ibi Ang. quòd non teneor. Et eius opin. dicit eſſe commun. Corſe. in ſuis ſing. in verbo, Metus, prout illum refert Pract. Carrer. fol. 422. nu. 174. relatus & ipſe per Plazam in d. c. 28. nu. 26. Menchiaca controuerſ. Illuſtr. cap. 19. num. 29.* r *Quod eſt notandum contra eos, qui de facili ſe interponunt rixis, vt diuidãt inter ſe rixantes, quorũ multos vidi ego remanere vulneratos, & quandoque etiam interfectos, ipſis principalibus rixæ ſaluis permanentibus. Quinimò quocunque modo ego me defendendo percutio alium, non debeo puniri, quia videor dare operam rei licitæ.* ſ *Et ita fuit abſolutus per Senatum quidam Anton. Dauerius, qui dum ſe ab alio inſultante defenderet, percuſſit quendam ſaxo, qui mortuus eſt, iußus tamen fuit ipſe Dauerius exulare per annum, 24. Octobris 1543. P. N.*

t *Atque adeò vera eſt hæc concluſio, quod etiam ſi inſultatus poſſet ſe fugiendo ſaluare, poteſt nihilominus ipſum inſultantem impune interficere. Et eſt communis opi. vt dicit Iaſ. in d. l. vt vim, num. 38. Dec. in ea l. vt vim, num. 35. Pract. Car. fol. 403. num. 131. Rimin. conſi. 44. num. 12. Ioan. de Amicis conſil. 77. num. 5. Boſſ. in ti. de homicidio, nu. 86. Et quòd* x *inſultatus ab aliquo, non teneatur fugere, etiam quòd poſſet ſine periculo illud facere, dicit eſſe communem opi. Alex. conſ. 109. nu. 4. lib. 1. & conſ. 119. num. 12. lib. 7. Alex. de Neuo inter conſilia crim. diuerſor. conſ. 77. n... lib. 1. Fel. in c. ſuſcepimus, de homicid. atteſtans hanc eſſe communem opinio. ſiue inſultatus ſi perſona, cui ſit dedecori fugere, ſiue non, Tiraq. de nobilita. cap. 20. num. 64. Bertran. conſi. 290. num. 10. li. 3. in 1. parte, & conſ. 128. num. 1. lib. 7. Didacus in reper. d. Clemen. ſi furioſus, fol. 323. poſt. num. 4. Manchiaca controuerſ. Illuſt. Cap. 18. n. 20. Plaza in d. cap. 28. num. 10. & ſeq. Et quòd aggreſſus ab æquali non teneatur fugere, dicit eſſe communem opin. Petrus Calephaius inter conſilia criminalia diuerſorum conſ. 103. n. 11. lib. 1.*

ſerit defenſionem, ponentem innocentem in periculo: ſed Boer. in deciſione 84. num. 4. tenet contrarium, quod aliqua pœna non teneatur, niſi eo doloſè, vt clypeo vſus fuiſſet, ſe retroponendo. *Baiard.*

r *Quod eſt notandum.*] Diuidentes rixas ſæpè offenſi remanẽt, vi. Fari. d. q. 125. p. 3. n. 142. & ſeq. et 144. 154. & 155. quando qui plures offendunt Bonacoſſ. in comm. crim. verbo, offenſa. *Roſ.*

ſ *Et ita fuit abſolutus per Senatum quidã Ant. Dauerius, &c.*] Adde,
98 † quòd debeat condemnari aliqua pęna per tex. in l. ſciẽtiam, §. qui cum aliter. ff. ad leg. Aquil. vbi proijciens lapidem contra aggreſſorem, ſi non eum, ſed prætereuntem percuſſerit, tenetur; & ibi Bald. dicit, quòd licet ſit licitum percutere aggreſſore, non tamen mediatorem, vel alium: videatur Boer. in deciſ. 83. in fin. & Menoch. de arbitr. Iud. caſ. 324. vbi ipſe quoq. tenet, quod pœna arbitraria ſit puniendus. *Baiard.*

t *Atque adeò.*] Quid ſi inſultatus fuga poterat ſe ſeruare, vide Fari. d. vol. 1. q. 125. par. 2. nu. 121. vſque 127. & 131. & 143. *Roſ.*

t *Atque adeò vera*
99 *eſt.*] Adde † quòd inſultatus ne dum aufugere nõ tenetur, ſed ſi percuſſus fuerit, & poſt ictum inſequendo percuſſorem, ſiue vulnerantem fugientem eum occiderit, non debet puniri pęna mortis, ſed alia pęna extraordinaria, quia eſt potius culpoſus, quàm doloſus, Abb. in cap. olim, el 1. de reſt. ſpol. Felyn. in c. dilecti filij, conſ. 6. de excep. & hoc firmant ſcribẽtes, maximè Io. de Anan. in capit. ſignificaſti il 2. de homic. hoc etiã firmant Ang. Aret. & ibi addent. in tract. de malef. in ver.

de Aret. in §. ius autem gentium, nu. 6. & 7. Inſtit. de iur. nat. gent. & ciuil. vbi etiam habes, quòd præſumitur quis in diſcrimine vitæ cõſtitutus eo ipſo, quod terror infertur cum armis: & quid de inſultato à ruſtico, & de robuſto à debili, vide ibi, & ſub nu. 8. declarat verum eſſe, quod excedens modum tenetur tantummodò de exceſſu, & non de toto, quando exceſſus prædictus eſt punibilis. *Giach.*

q *Sed pone.*] Si oppoſitum Titio inſultanti Gaium, qui fuit interfectus, vide Farin dict. q. 125. part. 3. numer. 46. & & 148. *Roſ.*

97 *Sed pone, ego fui.*] Adde, † quòd in ſing. hic allega. de hoc verbum nullum eſt, nec de quæſtione Ang. Imò Fel. in cap. ſignificaſti, el 2. num. 14. de homicid. refert quod Angel. in d. quæſt. tenuit, quòd talis apprehendens puniatur, quaſi exceſ-

& dictus Titius ſe defendendo, in fine; Afflict. in conſtit. terminum vitæ, nu. 18. & Boer. in deciſ. 168. nu. 8. Et de hoc vide etiam Natt. in conſ. 412. nu. 21. & latè per Carrer. in pract. in §. homicidium 6 nu. 152. & 153.

100 Itẽ † adde, quòd etiã inſultato licet vulnerare, & occidere aggreſſorem in terra proſtratum, cũ potuerit timere, ne amicus, uel coniunctus illius veniret ad opẽ illi ferendũ; Bertran. conſ. 290 n 13. quem ſequitur Bertaz. conſ. 1. nu. 34. uol. 1.

101 Item † adde, quòd Clericus tenetur fugere, Felynus in dicto cap. dilecti filij, numer. 21. de except. ſed Bolognet. in l. ut uim, numero 92. ff. de iuſtitia, & iure, tenet contrarium, quod Clericus aufugere non tenetur; dicens hoc eſſe verum in monaco, cum uideatur mortuus in mundo; & ibi numero
102 21. tenet, quod nec † in foro conſcientiæ quis aufugere tenetur.

SULTA'
JSO EXCLUSIVO
EN LA SALA

tur. Quinimò inſultatus non peccat inſequendo aggreſſorem & eum percutiendo tantum, quantum ad ſuis honoris defenſionem opus eſſet, nam licet illud non eſſet defendere perſonam, neq; fortunas, eſſet tamen defendere honorem, quem licet defendere, etiam occidendo, ſi eo ad id opus eſſet, ita tradit Nau. in Manuali confeſ. cap. 15. numer. 4. fol. 148. tom. 1. *Baiard.*

103 Item † adde, quod quilibet tenetur fugere ab illis perſonis, quibus reuerentiam debet, vt per Bolognet. in dict. l. vt vim, num 93.

u *Sed quomodo probatur.*) Adde Alc. d. tract. de præſum. regula 3. pręſumpt. 39. nu. 7. cum ſequẽtib. & hic adde, quod volentem me percutere cum baculo, vel etiam manu vacua, ſi aliter euadere non poſſum, licitum eſt cum gladio ferire ad euitandam percuſſionem, dicit Alexan. conſ. 14. nu. 10. circa fin. lib. 3. Crau. conſ. 119. nu. 7. ſupr. verſ. Adde quòd non ſolùm, Dec. conſil. 676. in caſu ſupradicto. *Drogh.*

u *Sed quomodo.*) Neceſſaria defenſio quomodo probanda, vide Farin. in d. volum. 5. & quæſt. 125. part. 7. §. 1. numer. 419. & ſeqq. & quomodo probetur aggreſſio ibi p. 7. §. 2. num. 436. q. eadem & p. 7. §. 3. num. 484. Quid ſi non conſtat quis fuerit aggreſſor. vide etiam Farin. d. q. 125. p. 1. numer. 61. & teſtib. etiam conſanguineis, & leuibus probatur Vulpell. conſ. 56. num. 7. & 9. etiam obſura. Idem conſ. 97. nu. 4. Bal. conſ. 111. lib. 4. *Roſ.*

u *Sed quomodo probatur, quòd fuerit ad ſui neceſſariam*
33 *defenſionem? Reſpon. non quidem eſt neceſſe, vt probetur in ſpecie iſta neceſſitas defenſionis, ſed ſatis eſt, quod probet ſimpliciter, quòd fecit ad ſui defenſionem, ita ſenſit Bald. in leg. ſolam, poſt numer. 11. C. de teſtib. & ita communiter teneri atteſtatur Pract. Carer. in loco præallegato, num. 126. quem refert Placa in d. capitu. 28. numer. 20. Hanc etiam dicit eße communem opin. Dec. in d. l. vt. vim, num. 17. a qua non puto eſſe in practica recedendum, quamuis contrariam ſententiam receptiorem eſſe affirmet Menchiaca in d. cap. 18. numer. 6. Hinc infertur, quod ad probandum aliquem fuiſſe in periculo vitæ, ſufficit probare, quòd eius aduerſarius veniebat armatus contra ipſum, ita tenet Gloſſ. in l. 1. in verb. Moderatione. Cod. vnde vi, quam dicit eſſe communiter approbatam Bertr. in d. conſil. 128. num. 3. Claud. in lectura d. l. vt vim, poſt num. 54. Grammat. conſ. 56. num. 9. Dicit etiam Ancha. in Clem. 1. poſt numer. 5. de homicid. quod communiter Gloß. ita tenent, prout illum refert Riminald. conſ. 13. num. 30. & conſ. 23. poſt num. 12. verſ. Vnde ſuccedit, & Bertran. conſ. 84. nu. 5. lib. 2. in 2. p. & conſ. 35. nu. 5. lib. 4. & conſ. 146. num. 6. li. 6. Hanc etiam dicit eſſe communem opin. Placa in d. c. 18. num. 16.* x *Non enim tenetur quis expectare, quod prius ab alio percutiatur, vel offendatur: ſed ſi ille ſibi mortem minetur, poteſt ipſe ſtatim illum percutere, ita allegatur tenere Bald. in l. 1. num. 18. C. vnde vi. & ante eum ita tenuit glo. præallegata in l. 1. quam ſequuntur communiter Doctores, vt dicit Pet. de Barbobus inter conſ. criminalia diuerſorum conſil. 97. num. 21. lib. 1. Petrus Calephat. inter conſilia criminalia diuerſorum conſ. 88. num. 21. lib. 2. & conſ. 89. num. 3. eod. vol. & conſ. 90. nu. 4. eo. vol. &* y *ita affirmant cõmuniter omnes, vt dicit Ioan. de Amicis, conſ. 116. numer. 5. & ita, in facti contingentia, abſolutum fuiſſe quendam nobilem, qui alium ſibi minantem interfercerat, refert Afflict. ſuper prima parte conſti. regni. rubr. 9. numer. 33. & rub. 13. num. 30. licet (vt ipſe ait) aliqui intelligerent illud dictum in l. procedere, quando quis facto minatur, non autem quando verbis tantum. Eſt enim iuſta cauſa timoris, quod veniat animo percutiendi, etiamſi non* z *expectetur percuſio, vt dicit Glo.*

10. & conſil. 56. numer. 21. dicit, quòd probatur per coniecturas, quæ Iudicis arbitrio relinquuntur, & multò magis ex iuris præſumptione defenſio deducitur, Vulpell. in conſil. 44. num. 8. & quòd defenſio probetur per præſumptiones, & coniecturas, vide omninò Maſcard. de proba. concluſ. 490. & 491. & pleniſſimè in concluſione. 1126. vol. 3. & Cephal. conſil. 140. nu. 3. volum. 1.

110 Adde † etiam, quod occidens aggreſſorem, etiam non ſe defendentem, mitiùs punitur, Gramm. deciſ. 5. nu. 22. & in hac materia quomodo inſultatus nõ egrediatur modum tutelæ, & quomodo non teneatur fugere, & quo caſu liceat fugentem aggreſſorem inſequi, vulnerare, & occidere, vide Bertazzol. in conſil. 1. per totum.

111 Item † adde, quòd inſultatus cenſetur etiã omnia facere ad ſui defenſionem, Alex. conſil. 109. colum. 1. volum. 1. Deci. conſil. 459. & 469. numer. 8. Boer. deciſio. 164. num. 17. Bero. conſ. 194. numer. 9. volum. 3.

112 & † quando non apparet, quis fuit aggreſſor, inſpicienda eſt qualitas. utriuſqu; rixantium, Io. de Amic. conſ. 32. nu. 6. Grammat. conſil. 22. n. 10. & 24. nu. 5. & conſ. 29. num. 14. Alciat. reg. 3. præſumpt. 39. Carrer. in pract. crim. §. 6. num. 139. Et quibus coniecturis, & præſumtionib. quis præſumatur aggreſſor, Bertaz. conſil. 1. & 30. numer. 3. cum ſeq. & quando ignoratur aggreſſor, præſumitur, quod ſuperuiuens fuerit agreſſor, ſi alter eſt mortuus, Gomeſ. de delict. capitulo 3. numero 25.

Sed quomodo probatur, quod fecit ad ſui defenſionem &c.)
104 Adde, † quòd in dubio potius præſumitum factum ad defenſionem, quàm ad vindictam, Dec. in conſ. 459. nu. 4. & 469. num. 11. & conſ. 478. num. 7. Alciat. reg. 3. præſumpt. 39. nu. 5. Boer. deciſ. 237. Crauet. conſ. 151. nu. 8. Socin. iun. conſ. 135.
105 numer. 1. & 2. Bertaz. conſil. 31. num. 9. Et † quid ſi duo adinuicem ſe inſultarunt, & eodem tempore euaginarunt, & vnus occiſus fuit, an alius dicatur feciſſe ad defenſionem, Bart. in l. 1. §. cum arietes, ff. ſi qua drup. paup. feciſ. dicat. & ibi in apoſt. Nunquid in dubio præſumendum ſit illum feciſ-
106 ſe ad ſui defenſionem, qui primò incæperit, & † an teſtes probent defenſionem, ſi dicant, factum ad ſui defenſionem, licet aliam rationem non adducant, Deci. d. conſil. 459. Et
107 † an probent, per verbum, credo, Boer. deciſ. 164. num. 17.
108 & in hac materia defenſionis vide Boer deciſ. 168. & † quid in dubio quando non apparet, quis primo euaginauerit, & quibus pænis puniatur, vide Menoch. de arbitrar. iud. caſ. 363.
109 & † quomodo probetur defenſio, vide omninò Maſcard. de probationib. concluſ. 490. & 491.

Item adde, quod ad defenſionem probandam, etiam præſumptiones, & coniecturæ admittuntur, Bald in l. 1. numer. 46. C. de confeſſ. & ibi Barbat. Grammat. conſilio. 19. numer.

113 Item † adde, qualiter ſit deducenda iſta defenſio in Iudicio, ideſt quomodo ſint formandi articuli, & quid debeant deponere teſtes, vt ſufficienter ſit probatum, quod quis fecit ad neceſſariam ſuam defenſionem, latè per Bolognet. in l. ut uim, num. 35. cum ſeq. ff. de iuſt. & iure, & licet non fuerit probata defenſio, cum reus confeſſus fuerit ad eius defenſionem feciſſe, non poterit capitaliter puniri, Panorm. in capit. auditus de præſcript. Tiraquel latè hanc partem examinat in tract. de pæn. cauſa 26. num. 7. *Baiard,*

x *Non enim tenetur.*) Nemo tenetur expectare, ut ab alio percutiatur. Farinac. dict. parte prima, numero 74. *Roſ.*

114 *Non enim tenetur.*) Adde † uidendum Grammat. in deciſ. 5. Thob. Non. conſil. 109. & Bertaz. in conſil. 433. & 434 ubi latiſſimè, quando minæ excuſent homicidium à pæna ordinaria. *Baiard.*

y *Ita affirmant communiter.*) Farinac. d. par. prima, nu. 67. *Roſ.*

z *Expectur.*) Adde etiam, & plene per Carer. in pract. crim. §. homic. 6. nu. 9. *Giach.*